

ЗАЩИТА НА ДАННИТЕ И ЗАЩИТА НА ПЛАНЕТАТА: ЕДНО НА ПРЪВ ПОГЛЕД ПАРАДОКСАЛНО СЪЧЕТАНИЕ

Десислава Леклер

Университет по библиотекознание и информационни технологии

Резюме: Целта на настоящата статия е да се положат основите на бъдещо задълбочено проучване на връзката между защитата на данните и опазването на околната среда. В настоящия контекст на дигитализиране Общият регламент за защита на данните (ОРЗД) се очертава като ключов правен инструмент, който хармонизира защитата на личните данни и опазването на околната среда. Той насърчава етичното и отговорно управление на цифровите ресурси, като по този начин ограничава екологичното въздействие. Прилагането му обаче поражда редица предизвикателства, не на последно място, съчетаването на сигурността на данните и намаляването на въглеродния отпечатък. Тясното сътрудничество между законодатели, технолози и юристи е наложително, за да се постигне баланс между индивидуалните права и екологичните императиви в цифровата ера.
Ключови думи: защита, данни, свеждане до минимум, пропорционалност, околна среда

ВЪВЕДЕНИЕ

В съвременния контекст на цифровата революция обществото е изправено пред забележителна двойственост. Цифровите технологии с техния непрестанен напредък предлагат множество социално-икономически ползи, като променят начина, по който общуваме, работим и взаимодействаме. Но тези ползи не идват без отрицателни страни. Цифровият сектор има тревожни последици за околната среда. Според проучвания секторът е отговорен за около 4% от световните емисии на парникови газове (The Shift Project 2021), като този процент вероятно ще се увеличи през следващите години. Това наблюдение далеч не е маловажно и повдига важен правен и етичен въпрос: възможно ли е да се хармонизира неударжимото технологично развитие с екологичната устойчивост, като същевременно се зачитат основните права и свободи на човека? С оглед на това е наложително юристите, политиците, технолозите и изследователите да работят в тясно сътрудничество. Трябва да намерим баланс между тези важни въпроси. Нормативните актове трябва да се адаптират и развиват в отговор на тези съвременни проблеми, като гарантират иновациите, опазването на околната среда и зачитането на основните принципи на нашето общество. Защитата на данните е едно от тези основни права. Тя е крепост, която гарантира сигурността и достойнството на всеки човек. Трябва да работим непрестанно за укрепване на законите и разпоредбите, които защитават личната информация на всеки, като по този начин предотвратяват злоупотреби и злонамерено използване. Като култивираме култура на уважение и предпазливост, можем да изградим общество, в което технологиите служат на

човечеството, без да правят компромис с основните ни права и ценности.

В цифровата ера защитата на данните се превърна в глобален приоритет. С експоненциалното нарастване на обема на генерираните данни гарантирането на тяхната сигурност е не само въпрос на зачитане на личния живот, но и необходимост за запазване на доверието в цифровите системи. Не трябва обаче да пренебрегваме прякото и непрякото въздействие на тези механизми за защита върху околната среда. Ако се вгледаме повнимателно в тази връзка, става ясно, че усилията ни за защита на нашите данни могат да бъдат и възможност за защита на околната среда. Така че, стремейки се да защитим данните си, ние всъщност можем да защитим нашата планета.

ОБЩИЯТ РЕГЛАМЕНТ ЗА ЗАЩИТА НА ДАННИТЕ (ОРЗД) В ПОМОЩ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Философията на мегаданните с нейния акцент върху непрекъснатото изобилие на информация ясно се различава от доктрината за защита на данните. Защитата на данните се застъпва за дисциплина в цифровия свят. Това разминаване в подходите повдига фундаментални въпроси за начина, по който съвременното общество възприема и управлява информацията.

Регламентите за защита на личните данни се основават преди всичко на необходимостта да се гарантира неприкосновеността на личния живот и основните права на физическите лица. В основата на това стоят амбициите за умереност както в цифрово, така и в енергийно отношение.

Регламентът за защита на данните е крайъгълният камък на защитата на личните данни в Европа. Той е олицетворение на решителния подход към защитата на неприкосновеността на личния живот и основните права на гражданите. Чрез въвеждането на строги стандарти той има за цел да повиши отговорността на дружествата и да гарантира прозрачно и сигурно управление на личните данни. Той е стена за защита срещу потенциални злоупотреби, като насърчава по-безопасна цифрова ера, която зачита личността.

Кардиналните принципи, като свеждане на данните до минимум и пропорционални периоди на съхранение, не са просто технически насоки. Те възплъщават по-цялостна визия, насочена към установяване на етика на отговорност при управлението на цифровите ресурси.

МИНИМИЗИРАНЕ НА ДАННИТЕ

Минимизирането на данните е основна концепция в законодателството за защита на данните и е от първостепенно значение в цифровата ера. Тя насърчава субектите от публичния и частния сектор да възприемат селективен подход при събирането на информация. Тези субекти трябва да ограничават исканията си изключително до данни, които са от съществено значение за постигане на техните цели (Desfriches-Doria 2019). Тази концепция е залегнала в нормативната уредба, но тя далеч надхвърля обикновената правна рамка. Тя е част от етичния и отговорен подход към управлението на информацията. И точно тук се намесва екологичният подход.

Всъщност във време, когато капацитетът за съхранение и обработка на данни нараства експоненциално, за организациите може да се окаже много съблазнително да събират огромни количества информация без никаква преценка или реална обосновка. В контекста на защитата на данните това означава, че трябва да се обработва само информация, която е подходяща, адекватна и ограничена до необходимото. Натрупването на данни крие големи правни и етични рискове. Изтичането на данни, нарушаването на неприкосновеността на личния живот и злоупотребата с тях са заплахи за притежателите на информация. Минимизирането на

данните чрез въвеждане на дисциплина при събирането на данни има за цел да предотврати тези рискове.

Освен това този подход има прагматични предимства за организациите. Чрез ограничаване на обема на съхраняваните данни те могат да намалят разходите, свързани със съхранението, управлението и защитата на тази информация. Освен това, като се обработват само съответните данни, анализите и решенията, основани на тази информация, вероятно ще бъдат по-точни и ефективни.

Породено от регулаторно изискване, свеждането на данните до минимум въплъщава по-широка визия: етично управление, което се грижи за опазването на околната среда. То напомня на организациите за значението на предпазливостта и отговорността в свят, в който информацията се е превърнала в ценен ресурс.

ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ НА ДАННИТЕ

Пропорционалността на периодите на съхранение е основен принцип при управлението и защитата на личните данни. Той се основава на идеята, че събраната информация трябва да се съхранява за период, който е пряко пропорционален на целта, за която е събрана. Този принцип не е само правно изискване. Той се корени в етичните и обществените проблеми. В цифровата ера вече можем да добавим и екологично измерение, което придобива първостепенно значение.

От чисто правна гледна точка продължителното съхранение на данни може да доведе до проблеми с отговорността. Това е пряко следствие от повишените рискове за сигурността: колкото по-дълго се съхраняват данните, толкова по-вероятно е те да бъдат изложени на потенциални заплахи: кибератаки, неволно изтичане на информация от самата компания или други форми на компрометиране (Raunal & Labiod 2019).

Нещо повече, съхраняването на данни за по-дълъг период от време, отколкото е необходимо, може да влезе в противоречие с основните права на физическите лица, като например правото да бъдеш забравен или правото на коригиране.

От етична гледна точка безсрочното запазване на данни може да се възприеме като намеса в личния живот на хората (Le Grand 2022). Всъщност, дори ако въпросните данни не се използват активно, самото им присъствие в базите данни може да породии опасения относно бъдещото им и потенциално неправомерно използване.

От обществена гледна точка пропорционалните срокове за съхранение укрепват общественото доверие в организациите. Гражданите са все по-наясно с проблемите, свързани със защитата на техните данни. В резултат на това организациите, които приемат прозрачни и обосновани политики за запазване на данни, се възприемат като по-отговорни и заслужаващи доверие.

И накрая, от екологична гледна точка продължителното съхранение на данни е свързано със значителни разходи за енергия. Вземете например центровете за данни, които са от съществено значение за съхраняването на огромни количества информация. Те консумират големи количества енергия за експлоатация и охлаждане. Чрез ограничаване на продължителността на съхранение на данните можем да намалим въглеродния отпечатък, свързан с тяхното съхранение. Ключовите играчи в цифровия сектор вземат решения в тази насока, като подписват кодекси за добро поведение (European Code of Conduct for Energy Efficiency in Data Centres).

Следва да се отбележи, че ефективното прилагане на принципа на пропорционалност изисква редовна оценка на нуждите от задържане. Организациите следва да създадат механизми за периодичен преглед, за да гарантират, че запазените данни остават уместни и необходими за целите им (United Nations Human Rights 2023).

По този начин пропорционалността на периодите на запазване надхвърля чисто регулаторната рамка, за да разгледа по-широки въпроси. Тя възплъщава цялостна визия за управление на данните, в която зачитането на правата на физическите лица, социалната отговорност и опазването на околната среда са неразривно свързани.

ПОВИШЕНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

В днешния правен контекст няма съмнение, че защитата на личните данни се е превърнала в основен проблем на европейско равнище. Въпреки това анализът на прилагането на европейския регламент разкрива присъща сложност. Основната цел на ОРЗД е да укрепи правата на физическите лица и да повиши отговорността на субектите, обработващи данни. Но не бива да се забравя, че някои от нейните разпоредби, както и препоръките на националните органи за защита на данните, могат да имат значителни последици за околната среда (LINC 2023). Един от най-ярките примери за тази пресечна точка между защитата на данните и въздействието върху околната среда е криптографията. Използвана за гарантиране на поверителността, целостта и автентичността на данните, криптографията изисква значителни компютърни ресурси. Криптографските алгоритми с висока степен на сигурност изискват значителен изчислителен капацитет, който се изразява в повишено потребление на енергия. В резултат на това механизмите, които са от съществено значение за осигуряване на защита на данните в съответствие с изискванията на Директивата за защита на данните, допринасят и за увеличаване на въглеродния отпечатък на операциите, свързани с информационни технологии.

Ето защо следва да се признае, че спазването на ОРЗД, макар и да е необходимо за гарантиране на основните права на гражданите, представлява и екологично предизвикателство: как можем да съчетаем първостепенната необходимост от защита на личните данни с императива за намаляване на въздействието ни върху околната среда? Очевидно е, че защитата на данните не може да се разглежда изолирано. Тя трябва да бъде интегрирана в по-широк размисъл за устойчивостта и екологичната отговорност на информационните технологии.

МОСТОВЕ МЕЖДУ ОКОЛНА СРЕДА, ДАННИ И СВОБОДИ

Все по-широкото използване на цифрови устройства, независимо дали за лични, професионални или правителствени цели, повдига основни въпроси относно защитата на индивидуалните права и регулирането на тези инструменти. Технологиите безспорно са източник на иновации и напредък. Но технологията е и истинско предизвикателство, което изисква постоянно правно внимание, за да се гарантира справедливост и правосъдие при нейното прилагане.

Изправена пред екологичния императив, произтичащ от климатичната криза, традиционната концепция за личните свободи претърпява значителни промени. Опазването на екосистемата може да доведе до въвеждането на безпрецедентни механизми за регулиране на нашите действия. Изключително важно е да се установят връзките между опазването на информацията, екологичния дизайн на цифровите услуги и сигурността на системите, свързани с информационни технологии. Тези връзки отразяват нарастващата необходимост от съчетаване на технологичните императиви с въпросите на околната среда и сигурността (Tutenuit & Galaup 2023). В един дигитализиран свят защитата на данните, екологичната отговорност и киберсигурността трябва да се разглеждат заедно, за да се гарантира хармонично развитие.

Това е истинско предизвикателство за всички участници в обществото. От технологична гледна точка има много възможности, които трябва да бъдат проучени, като например

укрепване на добрите секторни практики или осигуряване на средства за добросъвестен обмен на данни за околната среда (Marchildon, Bourdeau, Hadaya & Labissière 2018). Юриспруденцията ще трябва да даде подходящи отговори на тези въпроси, като същевременно запази баланса между обществените и частните интереси. Наложително е законодателите да останат бдителни пред лицето на тези промени, за да се осигури последователна правна адаптация. От своя страна авторите на научни трудове са длъжни да анализират и критикуват тези промени и да предлагат начини, по които правото може да бъде по-добре хармонизирано.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение, въпреки че разпоредбите за защита на данните могат да изглеждат далеч от екологичните и енергийните проблеми, те всъщност са част от глобален подход към модерирание на използването на цифрови инструменти и произтичащата от това отговорност. Това е напомняне за значението на етичното и обосновано управление на информацията в цифровата ера, като същевременно се подчертават екологичните проблеми, неразривно свързани с това управление. Наложително е да се определи оптимален баланс между индивидуалните прерогативи и колективните екологични императиви, като по този начин се гарантира устойчивостта на нашата екосистема при зачитане на индивидуалната свобода.

REFERENCES

- Desfriches-Doria, O.** (2019). Glossaire: les notions clés du RGPD. *I2D – Information, données & documents*, 1, 87–91. <https://doi.org/10.3917/i2d.191.0087>.
- European Code of Conduct for Energy Efficiency in Data Centres.** [viewed 2 September 2023]. Available from: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/scientific-activities-z/energy-efficiency/energy-efficiency-products/code-conduct-ict/european-code-conduct-energy-efficiency-data-centres_en#:~:text=The%20European%20Code%20of%20Conduct,impact%20that%20arises%20from%20it.
- Le Grand, G.** (2022). L'éthique du numérique, un nécessaire complément du droit. Dans: Comité national pilote d'éthique du numérique éd., *Pour une éthique du numérique* (pp. 145–154). Paris cedex 14: Presses Universitaires de France. <https://doi.org/10.3917/puf.nomau.2022.01.0145>.
- LINC** Laboratoire d'Innovation Numérique de la CNIL: Cahier IP 9, Données, empreinte et libertés, 2023. [viewed 24 August 2023]. Available from: https://www.cnil.fr/sites/cnil/files/2023-07/cnil_cahier_ip9_0.pdf.
- Marchildon, P., S. Bourdeau, P. Hadaya & A. Labissière.** (2018). Data governance maturity assessment tool: A design science approach. *Projectics / Projéctica / Projectique*, 20, 155–193. <https://doi.org/10.3917/proj.020.0155>.
- Raynal, D. & S. Labiod.** (2019). Chapitre 9. La protection des données personnelles. Dans: André-Paul Bahuon éd., *La transformation des entreprises: Les métiers du conseil, du droit et du chiffre à l'ère phygitale* (pp. 155–165). Paris: Vuibert. <https://doi.org/10.3917/vuib.bahuo.2019.01.0155>.
- The Shift Project:** Environmental impacts of digital technology: 5-year trends and 5g governance. Synthesis. 2021 [viewed 1 September 2023]. Available from: https://theshiftproject.org/wp-content/uploads/2023/02/TSP_5G_SYNTHESIS_ENG.pdf.
- Tutenuit, C. & B. Galaup** (2023). Le numérique, allié ou ennemi de la transition écologique ?. *Annales des Mines – Responsabilité et environnement*, 110, 82–85. <https://doi.org/10.3917/re1.110.0082>.
- United Nations Human Rights:** A Human Rights-Based Approach to Data. Leaving no one Behind in the 2030 Agenda for Sustainable Development, 2023 [viewed 31 August 2023]. Available from: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/HRIndicators/GuidanceNoteonApproachtoData.pdf>.

PROTECTING DATA AND PROTECTING THE PLANET: A SEEMINGLY PARADOXICAL COMBINATION

Abstract: *The purpose of this article is to lay the foundations for a future in-depth study on the link between data protection and environmental protection. In the current context of digitalisation, the GDPR is emerging as a key legal instrument, harmonising personal data protection and environmental preservation. It promotes ethical and responsible management of digital resources, thereby limiting the ecological impact. However, its implementation raises a number of challenges, not least reconciling data security and reducing the carbon footprint. Close collaboration between legislators, technologists and lawyers is imperative to balance individual rights and ecological imperatives in the digital age.*

Keywords: *protection, data, minimisation, proportionality, environment*

Dessislava Leclere

University of Library Studies and Information Technologies

E-mail: dessislava.leclere@gmail.com